

The paper summarizes the existing methodology of internal audit at the company and asked to improve it in accordance with the features of the air transport industry. In general, the organization of the internal audit department at the aviation enterprises can be recommended to carry out the following basic steps: preparation of a number of issues for which formed the internal audit department in the aviation enterprise; issuing administrative document on creation of the director of internal audit; formation of a system of posts and allocation of responsibilities between the employees of service; Integration of Internal Audit with other units of the management structure of the enterprise; the development of in-house internal audit standards regulating the activities of internal audit services to clearly define the rights and duties of service workers, to avoid confusion in the work, the timing of reporting information to management on the results of checks, forms of documentation and reports.

Thus, the analysis revealed that the implementation and functioning of the internal audit, would allow to influence the operations of the aviation companies by checking the information used for reporting, to prevent errors in accounting, enable efficient use of existing resources, improve financial discipline financially responsible persons, prevent and eliminate abuse, improve the financial condition of the company, will predict their activities, as a result of avoiding the risks of enterprises, of losses, deterioration of competitiveness in the market. Implementation of the proposed internal audit will enable the company to avoid penalties by regulatory authorities, strengthen labor discipline and control over the use of money and material resources, increase the qualification level of workers of accounting, preparation of reliable financial statements.

internal audit, owners, business risks, decision making, internal controls

Одержано (Received) 26.10.2015

Прорецензовано (Reviewed) 23.11.2015

Прийнято до друку (Approved) 30.11.2015

УДК 330.322:338.432(477.44)

С.А. Фрунза, доц., канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград, Україна

Особливості управління інвестиційною діяльністю підприємств сільського господарства

У статті визначено особливості управління інвестиційною діяльністю підприємств сільського господарства та розроблено напрями його удосконалення. Досліджено причини незадовільного фінансового стану та інвестиційного клімату сільського господарства, а також запропоновані заходи удосконалення цього процесу шляхом залучення зовнішніх інвестицій.

інвестиція, прямі іноземні інвестиції, сільське господарство, інвестиційна діяльність, аграрне підприємство

С.А. Фрунза, доц., канд. екон. наук

Кіровоградський національний технічний університет, г. Кіровоград, Україна

Особенности управления инвестиционной деятельностью предприятий сельского хозяйства

В статье представлены особенности управления инвестиционной деятельности предприятий сельского хозяйства и разработаны направления его улучшения. Исследованы причины неудовлетворительного финансового состояния и инвестиционного климата сельского хозяйства, а также предложены способы улучшения этого процесса путем привлечения внешних инвестиций.

инвестиция, прямые иностранные инвестиции, сельское хозяйство, инвестиционная деятельность, аграрное предприятие

Актуальність теми. На різних етапах функціонування сільськогосподарських підприємств домінують є проблеми, що пов'язані з фінансовим забезпеченням їх виробничої діяльності. Водночас від своєчасного, стабільного, збалансованого, доступного фінансового забезпечення визначальною мірою залежить ефективність, прибутковість і конкурентоспроможність ведення сільськогосподарського виробництва. Окреслене проблемне поле вимагає розробки практичних рекомендацій

та заходів щодо розвитку фінансового забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств на основі фундаментальних економічних досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальними дослідженнями теоретико-методологічних процесів фінансового та інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств стали праці видатних мислителів економічної аграрної науки, зокрема В. Андрійчука [1], М. Калінчик [3], М. Кожемякіна [4], Ю. Крихно [5], М. Кропивка, Ю. Лупенка, М. Маліка [6], П. Саблука [7] та ін. В їх працях зазначена сутність проблем фінансування, кредитування, оподаткування сільськогосподарських підприємств, що є початком якісно нового підходу до розгляду проблем фінансового забезпечення як цілісної конструкції. Водночас, спостерігається відсутність наукових розробок щодо комплексного вирішення проблем фінансового забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, адаптованих до конкретних специфічних умов їх функціонування.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка обґрунтованих практичних рекомендацій щодо поліпшення фінансового стану та інвестиційного забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, шляхом визначення ключових напрямів удосконалення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах ринкових змін і перетворень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність діяльності підприємств сільського господарства, їх конкурентоспроможність багато в чому залежить від дослідження стану і менеджменту інвестиційної діяльності, на основі якого можна виявити перешкоди підвищення віддачі капітальних вкладень та обґрунтувати шляхи їх усунення.

Визначаючи роль аграрних підприємств в структурі економіки держави можна зазначити, що в 2014 році на підприємствах сільського господарства працює 5,5% усіх зайнятих, сільськогосподарське виробництво України формує 16-22% національного доходу країни і виробляється понад 6,3% валового внутрішнього продукту. Збільшення розміру інвестиційних ресурсів в аграрному секторі сприяє збільшенню обсягів сільськогосподарського виробництва та продукції, підвищенню прибутковості аграрних підприємств, розширенню їхньої виробничої діяльності. Крім того, впливає і на створення додаткових робочих місць на селі, а також у промислових підприємствах, зростання рівня задоволення споживчих потреб населення й поліпшення розвитку соціальної сфери села. Проте глибока криза в економіці України, особливо в аграрному секторі, спричинила руйнівні процеси не тільки в матеріально-технічному забезпеченні, але й призвела до різкого скорочення трудових ресурсів, погіршення їхнього вікового складу, деградації земельних ресурсів, спаду сільськогосподарського виробництва (табл. 1). Тому активізація ефективного управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств є актуальною проблемою сьогодення, розв'язання якої сприятиме виходу із кризи та відродженню села.

Таблиця 1 – Динаміка забезпечення трудовими ресурсами на підприємствах сільськогосподарського виробництва в Україні за 2010-2014 рр. (млн. осіб)

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Потреба підприємств у працівниках (на кінець року)	2,7	2,9	2,5	2,3	1,6
Рівень зайнятості населення	3,115	3,410	3,308	3,389	3,091
Всього зайнятого економічно-активного працездатного населення, в середньому	19,164	19,181	19,317	19,399	19,035

Джерело: складено за даними Державної статистики України за 2010-2014рр. [8].

За даними таблиці 1, спостерігаємо зниження зайнятості населення працездатного віку за 2010-2014рр. Хоча збільшується чисельність зайнятості населення саме в сільськогосподарській галузі і складає майже 18% від загальної кількості зайнятого працездатного населення в Україні за 2013 рік.

У 2014р. середньооблікова кількість штатних працівників на підприємствах, установах, організаціях та їхніх відокремлених підрозділах із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб, що займалися сільським господарством та наданням пов'язаних із ним послуг, становила 458,3 тис. осіб. Фонд оплати праці, нарахований за рік штатним працівникам сільського господарства, становив 13,6 млрд. грн. або 3,6% загального фонду штатних працівників, що був нарахований в економіці країни. Середньомісячна номінальна заробітна плата одного штатного працівника підприємств сільського господарства у 2014р. зросла проти 2013р. на 9,0%, але при цьому залишилась однією з найнижчих серед усіх видів економічної діяльності й становила 2476 грн. Протягом 2014р. заборгованість із виплати заробітної плати працівникам сільського господарства збільшилася на 45,1% і станом на 1 січня 2015р. становила 18,7 млн. грн., що складає 1,7% фонду оплати праці цього виду діяльності за грудень 2014р.[8].

Тому потрібно зазначити, що оплата праці зайнятих у сільському господарстві тривалий час залишається найнижчою серед галузей економіки і складає близько 48,0 % від загального середнього рівня, не досягаючи навіть межі малозабезпеченості. Доходи сільських жителів є найнижчими в країні. Майже 60,0% мешканців сільської місцевості знаходяться за межею бідності. З року в рік зменшуються споживчі витрати селян, особливо на непродовольчі товари й послуги. Як наслідок, погіршується демографічна ситуація в сільській місцевості.

Таким чином, тільки розвиток сільського підприємництва, за рахунок залучення додаткових інвестиційних ресурсів, здатен відновити соціальну сферу села, яка зараз знаходиться у стані занепаду. Цей рецепт є універсальним для вирішення проблем сталого розвитку сільської місцевості в усіх розвинених країнах. Оскільки Україна прагне стати членом ЄС, доцільно зауважити, що державна підтримка заходів розвитку сільської місцевості сприятиме розвитку сільського господарства, а фінансування відповідних заходів із державного бюджету, за правилами СОТ, не обмежується.

Зважаючи на те, що сільське населення є базою відтворення трудових ресурсів у сільському господарстві, створення необхідних умов для продуктивної зайнятості в аграрній сфері сприятиме нарощуванню обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та підвищенню ефективності аграрної галузі.

Адекватний доступ до фінансових ресурсів є критично важливим для сільськогосподарських підприємств України. В таблиці 2 зазначена кількість підприємств та організацій сільськогосподарського виробництва.

Таблиця 2 – Кількість діючих сільськогосподарських підприємств за організаційними формами господарювання у 2014 р. (на 1 листопада)

Види підприємств	Одиниць	У % до загальної кількості
Господарські товариства	7750	14,8
Приватні підприємства	3772	7,2
Кооперативи	674	1,3
Фермерські господарства	39428	75
Державні підприємства	228	0,4
Інші підприємства	691	1,3
Усього	52543	100

Джерело: складено за даними Статистичного щорічника «Сільське господарство України за 2014 рік» без урахування тимчасово окупованої території АРК, м. Севастополя [8]

У 2014р. виробництвом сільськогосподарської продукції займалося майже 53 тис. підприємств, якими використовувалося близько 22 млн. га сільськогосподарських угідь. Більше половини цих угідь (11,9 млн. га), зосереджено в господарських товариствах, 15,5% – у приватних підприємствах, 2,6% – у кооперативах, 21,5% – у фермерських господарствах, 2,6% – у державних підприємствах, 2,6% – у підприємствах інших організаційних форм. Із загальної кількості підприємств 45 тис. мають сільськогосподарські угіддя. З них 67,3% підприємств мають площу до 100 га, 15,8% – від 100 до 500 га, 5,6% – від 500 до 1000 га, 5,4% – від 1000 до 2000 га, 5,9% – понад 2000 га. Порівняно з 2013р. середній розмір підприємства з урахуванням фермерських господарств та середній розмір підприємства без урахування фермерських господарств збільшилися на 19 га та на 126 га і становили 410 га та 1289 га, відповідно.

На 1 листопада 2014р. налічувалось більше 39 тис. фермерських господарств, у власності та користуванні яких знаходилося 4,6 млн. га сільгоспугідь, у т.ч. 4,5 млн. га ріллі. У 2014р. відбулося подальше укрупнення фермерських господарств: на одне господарство в середньому припадало 117,2 га сільськогосподарських угідь, у т.ч. 113,8 га ріллі (на 8,0 % більше, ніж у попередньому році). Орендовані землі фермерських господарств склали 78,4% загальної площі землі в їх користуванні[8].

2014 рік видався досить складним для вітчизняних аграріїв. Більшість підприємств недоотримали кошти, що мали б надійти від реалізації кукурудзи та олійного насіння. Багато аграріїв, отримавши собівартість кукурудзи врожаю 2013 р. на рівні 1,2–1,3 тис. грн./т, вимушені були її продавати за 1,1 тис. грн. Своєю чергою, ціни на насіння соняшнику довгий час трималися значно нижче 3 тис. грн. Тож доводилося перекривати збитки, понесені від вирощування цих культур, за рахунок інших напрямів діяльності.

У всьому світі сільське господарство стає все більш капіталомістким, проте, за винятком деяких недавніх позитивних зрушень сільське господарство України повною мірою не відповідає цій тенденції. Як правило, інвестиції у різні види активів не можуть надходити тільки з власних ресурсів фірм, а скоріше мають надходити з зовнішніх джерел.

Абсолютна більшість інвестицій у підприємства АПК надходить з недержавних джерел, питома вага яких у загальних обсягах інвестицій у основний капітал галузі становить 95-97%. У розвиток підприємств сільського, лісового та рибного господарства на кінець 2014 р. вкладено 594,1 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що становить 1,3% загального обсягу прямих іноземних інвестицій в Україні (табл. 3).

Таблиця 3 – Обсяг прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні за 2013-2014рр. , млн. дол. США [8]

Види економічної діяльності	2013 рік	2014 рік
Всього	57 056,4	45 916,0
АПК	4 004,9	3 326,5
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	3 228,0	2 732,4
Сільське, лісове та рибне господарство	776,9	594,1

Джерело: складено з використанням [8].

У зв'язку з ситуацією, що склалася в Україні, за 12 місяців 2014 року спостерігався рекордний відтік іноземного капіталу з агропромислового комплексу, який склав 678,4млн. дол. США.

Частка коштів державних (3-4%) та комунальних підприємств незначна (менше ніж 1%) і потребує збільшення до рівня, що забезпечуватиме виконання державних завдань щодо підтримки та регулювання інвестиційної діяльності підприємств аграрної сфери та сільській місцевості.

У структурі джерел фінансування інвестицій у сільське господарство дві третини займають власні кошти товаровиробників і понад 25% кредити. Разом з тим, альтернативою власним коштам у завершенні розпочатих інвестиційних проєктів може стати банківське кредитування.

Адже сільське господарство – це сектор економіки, де кредитні ресурси, зокрема довгострокові, відіграють вирішальну роль унаслідок таких специфічних особливостей галузі, як: сезонний розрив між вкладанням і надходженням коштів, безперервність процесів біологічного відтворення ресурсів тощо. Сьогодні проблеми кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств продовжують бути невирішеними, тому комерційні банки не поспішають надавати позики, особливо на тривалий період, суб'єктам аграрного бізнесу в зв'язку з високою ймовірністю їхнього неповернення, відсутністю заставного майна тощо. Виходячи із цього, стає зрозумілою позиція банку щодо встановлення вищої процентної ставки за користування кредитами, ніж для решти секторів національної економіки, а саме на рівні 19-24%. В Україні зареєстровано 196 банків і жодного спеціалізованого аграрного банку, в якому частка кредитів для сільського господарства у структурі кредитного портфеля становила б понад 50%.

На додаток до загальних проблем фінансового сектору України існує низка проблем, безпосередньо пов'язаних з наданням кредитів представникам галузі сільського господарства:

1. Державне втручання: існує значний ризик того, що український уряд буде втручатись в аграрні ринки, таким чином знижуючи прибутковість аграрних підприємств та їхню здатність повертати кредити.

2. Брак кредитоспроможних позичальників: в українському сільському господарстві налічується лише невелика кількість підприємств, які мають історію отримання позитивного грошового потоку впродовж певного періоду. Навпаки, багато компаній борються з проблемою виплати боргів і часто мають місце дефолти. Звичайно ж, проблема низької прибутковості має багато аспектів - зокрема, це згадані вище часті державні втручання, а також відносно низький рівень управлінських навичок, які є частиною неадекватної освітньої системи у сільському господарстві. Прибуткові компанії були б дуже бажаними для банків, оскільки вони можуть вважатись кредитоспроможними і, таким чином, отримувати доступ до фінансів за відносно нижчими відсотковими ставками.

3. Відсутність професійного бухгалтерського обліку та бізнес-планів: сільськогосподарські підприємства, які мають намір отримати зовнішнє фінансування, мають надати професійні бухгалтерські звіти та бізнес-плани. Без цієї життєво важливої інформації кредитори неспроможні оцінити фінансовий стан підприємства. Більше того, у них виникне правомірне запитання, чи може підприємство, яке не має належної бухгалтерії, застосовувати необхідні управлінські інструменти для успішного керування складним аграрним бізнесом. Підприємство, яке не має належної бухгалтерії, чи то не знає фактів, чи приховує їх. Жодна з цих умов не додає впевненості потенційним кредиторам.

4. Брак застави: загалом аграрне кредитування засноване на заставі, а для більшості аграрних підприємств земля є основним потенційним джерелом для застави. Проте землю в Україні не можна заставляти, оскільки існує мораторій на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення. Зняття мораторію дозволить використовувати землю у якості застави. Однак, це буде справляти лише поступовий, довготривалий вплив на аграрне фінансування. В основному це пов'язано з розпаюванням земельних ділянок в Україні і тим, що більшість аграрних підприємств не володіють цими ділянками, а лише орендують їх. Якщо підприємство спроможне після зняття мораторію купити землю, яку воно наразі обробляє, то воно потребуватиме доступу до фінансових ресурсів, а отримання потенційної застави не покращить ситуації. Якщо підприємство наразі не має доступу до фінансів для купівлі землі, то зняття мораторію нічого не змінить. Таким чином, заплановане зняття мораторію не покращить ситуації із заставою у сільському господарстві. Тому вимагаються інші види застав для забезпечення кредитування аграрних підприємств. Сільськогосподарське устаткування та інше обладнання також може використовуватись у якості застави. Однак купівля обладнання вимагає довгострокових кредитів. Для їх надання банки потребують довготермінового рефінансування, яке доступне тільки в іноземній валюті. НБУ встановив жорсткі обмеження для кредитів в іноземній валюті, що робить такі кредити надто дорогими, а отже, за великим рахунком обмежує доступ капіталу до сільського господарства.

У цьому зв'язку традиційні джерела фінансування, такі як банки, небанківські фінансові інститути та ринки капіталів, забезпечують сільськогосподарські підприємства різними видами фінансових продуктів. Існують так звані партнерські програми комерційних банків за компаніями - дистрибуторами аграрних продуктів. Крім того, міжнародні торговельні компанії активно втягнуті у надання своїм клієнтам тих видів фінансування, яке їм найбільш необхідно.

Проте фактична динаміка інвестицій в основний капітал галузі, структурні зрушення в джерелах фінансування інвестицій у галузь свідчать про необхідність суттєвої активізації інвестиційних процесів, посилення ролі іноземних інвестицій та інших залучених джерел, що можливо досягти як підвищенням інвестиційної привабливості кожного підприємства, так і поліпшенням інвестиційного клімату в державі [4].

Завдання Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 р. щодо фінансування відтворення основних засобів бюджетних організацій і установ, а також наукових закладів поки що не виконуються [2].

Недостатньою порівняно зі світовою практикою є пряма державна інвестиційна підтримка сільського господарства, оскільки лише 2-3 % загального обсягу інвестицій у галузі становлять кошти державного бюджету, тоді як тут виробляється понад 6 % валового внутрішнього продукту України. Довготривале недофінансування призвело до деградації матеріально-технічної бази багатьох підприємств.

Причинами інвестиційної кризи, що зумовлювала депресивний характер розвитку у підприємств аграрної сфери, можна вважати також макроекономічні фактори: скорочення власних інвестиційних джерел товаровиробників через посилення диспаритету цін та знецінення інвестиційних ресурсів в умовах інфляції, зменшення обсягів прямої державної інвестиційної підтримки, не компенсоване власними та залученими джерелами фінансування інвестицій; різке погіршення умов доступу до кредитних ресурсів, зростання неплатежів, порушення господарських зв'язків, руйнування системи матеріально-технічного постачання тощо.

Основними напрямками поліпшення фінансового стану та інвестиційного забезпечення виробничої діяльності сільськогосподарських

підприємств, а також розвитку фінансового забезпечення їх виробничої діяльності в умовах ринкових змін і перетворень, можна запропонувати:

- прийняття ефективних управлінських рішень направлених на підвищення дохідності інвестиційного проекту, та здійснення управління джерелами інвестиційних ресурсів, що дозволить істотно знизити величину затрат інвестиційних ресурсів;

- створення необхідних умов для продуктивної зайнятості в аграрній сфері, що сприятиме нарощуванню обсягів виробництва сільськогосподарської продукції та підвищенню ефективності аграрної галузі;

- державного регулювання за рахунок подолання збитковості сільськогосподарських товаровиробників, забезпечення цін відтворювального рівня галузі, підтримки міжгалузевого цінового паритету в АПК, формування доступності позичкових ресурсів;

- з метою інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств необхідно створити адекватну систему інститутів, орієнтованих на обслуговування безпосередніх товаровиробників.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, можна зробити наступні висновки: інвестиції є основою розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни в цілому; стан інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України знаходиться на низькому рівні; інвестиційний клімат є несприятливим для інвесторів. Розвиток сільського господарства в стратегічній перспективі потребує суттєвого поліпшення його інвестиційного забезпечення в сільськогосподарських підприємствах та особистих селянських господарствах. Удосконалення інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств можливе за рахунок: забезпечення прогнозованості, гарантованості і широкого доступу державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників за бюджетними програмами; дотримання вимог економічних законів, насамперед законів вартості, грошового обігу, пропорційності та ін.; продовження на довгостроковий період пільгового оподаткування аграрних підприємств, впровадження ефективного механізму амортизації основних фондів; підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, забезпечення зростання фінансових накопичень та їх трансформацію в інвестиції; посилення ролі держави у банківській системі, шляхом створенням державного спеціалізованого банку (земельного, іпотечного, інвестиційного тощо), через який держава мала б регулювальний вплив на кредитний ринок і кредитні відносини в галузі агропромислового виробництва; підвищення рівня платоспроможності населення, за рахунок істотного поліпшення мотивації аграрних працівників, підвищення їх продуктивності праці тощо.

Подальшого дослідження потребує обґрунтування чинників активізації інвестиційної діяльності, що є життєво необхідним у формуванні якісно нової аграрної політики, спрямованої на зростання інвестиційної привабливості АПК.

Список літератури

1. Андрійчук В.Г. Агропромислові формування нового типу в контексті стратегії розвитку вітчизняного сільського господарства [Текст] / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2013. – №1. – С.3–16.
2. Державна програма економічного і соціального розвитку України на 2013 р. та основні напрями розвитку на 2014-2015 рр. [Електроний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kr-admin.gov.ua/Comitet/Ua/gromada/141011.pdf>
3. Калінчик М. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України: Чи існує вона? [Текст] / М. Калінчик // День. – 2013. – №192. – 23 жовт. – С.6.
4. Кожемякіна М.Ю. Інвестиційне забезпечення як основа розвитку аграрної економіки України [Текст] / М.Ю. Кожемякіна // Економіка АПК. – 2011. – №12. – С.68–73.

5. Крихно Ю.О. Інвестиційна привабливість АПК України [Текст] / Ю.О. Крихно // Молодіжний економічний дайджест. – 2014. – №1(1). – С. 96–102. Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdj/med_2014_1\(1\)_20.pdj](http://nbuv.gov.ua/j-pdj/med_2014_1(1)_20.pdj)
6. Розвиток аграрних формувань та заходи з посилення соціальної спрямованості їхньої діяльності [Текст] / [Луценко Ю.О., Кропивко М.В., Малік М.Й. та ін.]; за ред. М.Ф. Кропивка. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2013. – 50 с.
7. Саблук П.Т. Кардинальні напрями вирішення економічних проблем АПК [Текст] / П.Т. Саблук // Економіка АПК. – 2005. – №5. – С. 3–8.
8. Сільське господарство України за 2010-2014 рік: публікація документів Державної Служби Статистики України [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.org/about.html>

References

1. Andrijchuk, V.G. (2013). Agropromislovi formuvannya novogo tipu v konteksti strategii rozvitku vitchiznyanogo silskogo gospodarstva [The agroindustrial forming of new type in the context of strategy of development of home agriculture]. *Ekonomika APK - Economics of AIC*, 1, 3-23 [in Ukraine].
2. Derzhavna programa ekonomichnogo i socialnogo rozvitku ukraini na 2013 r. ta osnovni napryami rozvitku na 2014-2015 rr. [State program of economic and social development of Ukraine for 2013 and the main directions of development for 2014-2015]. (n.d.). *base.kr-admin.gov.ua*. Retrieved from <http://www.kr-admin.gov.ua/comitet/ua/gromada/141011.pdf>. [in Ukraine].
3. Kalinchik, M. (2013). Strategiya rozvitku agrarnogo sektoru ekonomiki ukraini: chi isne vona? [Strategy of development of agrarian sector of Ukraine: Does it exist?]. *Den - Day*, 192, 6. [in Ukraine].
4. Kozhemyakina, M.Yu. (2011). Investicijne zabezpechennya yak osnova rozvitku agrarnoi ekonomiki ukraini [Investment security as the basis of the agrarian economy of Ukraine]. *Ekonomika APK - Economics of AIC*, 12, 68-73. [in Ukraine].
5. Krixno, Yu.O. (2014). Investicijna privablivist apk ukraini [Investment attractiveness of AIC Ukraine]. *Molodizhnij ekonomichnij dajdzhest - Youth Economic Digest*, 1(1), 96-102. Retrieved from [ftp://nbuv.gov.ua/j-pdj/med_2014_1\(1\)_20.pdj](ftp://nbuv.gov.ua/j-pdj/med_2014_1(1)_20.pdj) [in Ukraine].
6. Lucenko, Yu.O., Kropivko, M.V., & Malik, M.J. (2013). *Rozvitok agrarnix formuvan ta zahodi z posilennya socialnoi spryamovanosti iknoi diyalnosti [Development of agricultural units and measures to enhance social focus their activities]*. Kyiv: Institut agrarnoi econmici [in Ukraine].
7. Sabluk, P.T. (2005). Kardinalni napryami virishennya ekonomichnix problem apk [The cardinal directions of solving economic problems of AIC]. *Ekonomika APK - Economics of AIC* 5, 3-8 [in Ukraine].
8. Silske gospodarstvo ukraini za 2010-2014 rik: publikaciya dokumentiv derzhavnoi sluzhbi statistiki ukraini [Agriculture of Ukraine for 2010-2014 year: publication of documents of the State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). *ukrstat.org*. Retrieved from <ftp://ukrstat.org/about.html/> [in Ukraine].

Svitlana Frunza, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Kirovohrad National Technical University, Kirovohrad, Ukraine

Management Features of Investment Activity of Agricultural Enterprises

The aim of the research is to develop evidence-based practical recommendations for improving financial condition and investment provision of productive activity of agricultural enterprises, by defining the key directions of improvement of investment activity of agricultural enterprises in conditions of market change and transformation.

The article defines the peculiarities of management of investment activity of agricultural enterprises. The directions of its improvement were developed. The causes of the poor financial condition and the investment climate of agriculture, as well as proposed measures to improve that process by attracting third party investment were investigated.

The main directions of improvement of a financial condition and investment provision of productive activity of agricultural enterprises may be proposed: to create effective management decisions aimed at increase of profitability of the investment project; to create necessary conditions for productive employment in the agricultural sector; to establish state regulation of prices.

investments, foreign direct investment, agriculture, investment activity, agricultural enterprise

Одержано (Received) 01.11.2015

Прорецензовано (Reviewed) 25.11.2015

Прийнято до друку (Approved) 30.11.2015